

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет спеціальної освіти, психології та соціальної роботи
Кафедра соціальної роботи

Дипломна робота

бакалавра

**з теми: «ТЕХНОЛОГІЇ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З СІМ'ЯМИ,
ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ»**

Виконала: здобувач вищої освіти

4 курсу, групи Sz1-B20

спеціальності 232 Соціальне забезпечення

Никонюк Марія Володимирівна

Керівниця: *Мельник Ж.В.*,

кандидат психологічних наук, доцент,

доцент кафедри соціальної роботи

Кам'янець-Подільський – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ З СІМ'ЯМИ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....	6
1.1 Основні поняття та принципи соціального забезпечення	6
1.2 Визначення складних життєвих обставин у контексті сімейного благополуччя.....	9
1.3 Огляд сучасних технологій та підходів у соціальному забезпеченні.....	13
РОЗДІЛ 2 РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДТРИМЦІ СІМЕЙ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....	21
2.1 Використання інформаційно-комунікаційних технологій у соціальному забезпеченні сімей	21
2.2 Роль цифрових платформ у забезпеченні доступу до соціальних послуг.....	26
2.3 Ефективність впровадження технологій в роботу соціальних служб.....	30
РОЗДІЛ 3 ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА СІМ'Ї, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ В СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ.....	36
3.1 Аналіз ефективності використання технологій у реальних умовах допомоги сім'ям.....	36
3.2 Виявлення переваг та недоліків впровадження інновацій у соціальному забезпеченні.....	41
3.3 Рекомендації щодо подальшого вдосконалення технологій соціального забезпечення для сімей у складних життєвих обставинах.....	47
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55

ВСТУП

Актуальність теми. Зростання числа сімей, які переживають складні обставини, такі як безробіття, бідність, насильство, розлучення, хронічні хвороби або інвалідність одного з членів сім'ї, ставить під загрозу їх соціальне благополуччя та загальний розвиток.

Технології соціального забезпечення стають важливим інструментом для допомоги цим сім'ям у подоланні складних ситуацій. Ця тема є актуальною через постійний розвиток суспільства та зміни у соціально-економічній сфері, які впливають на структуру сімей та їх потреби.

Дослідження в галузі технологій соціального забезпечення з сім'ями в складних життєвих обставинах дозволить виявити ефективні методи та інструменти, які сприяють забезпеченню їхнього благополуччя та інтеграції у суспільство. Аналіз поточних програм, законодавства та практик у цій області дозволить виявити прогалини та знайти шляхи для поліпшення системи соціального захисту.

Аналіз літератури показує, що серед ключових авторів, які досліджували теоретичні та методичні аспекти соціальної роботи з сім'ями, що опинилися в складних життєвих обставинах, можна виділити М. М. Бойка, О. В. Вакуленка, Т. С. Гриценка, О. М. Денисюка, О. В. Зайцеву, О. В. Ковальчука, Н. М. Кривка, Л. М. Макаренка, В. М. Петкова та О. С. Філоненка. Вони презентували широкий спектр досліджень, які охоплюють різні аспекти соціальної роботи зі сім'ями в умовах складних життєвих обставин.

З огляду на актуальність дослідження, нами обрана тема для дослідження: *«Технології соціального забезпечення з сім'ями, що перебувають в складних життєвих обставинах».*

Об'єкт дослідження: сім'ї, що перебувають в складних життєвих обставинах.

Предмет дослідження: технології соціального забезпечення сімей, які перебувають в складних життєвих обставинах.

Мета дослідження: визначити технології соціального забезпечення спрямовані на підтримку сімей у складних життєвих обставинах, та їх вплив на соціальне благополуччя.

Відповідно до мети дослідження були визначені такі **завдання:**

1. Проаналізувати сучасні технології соціального забезпечення, спрямовані на підтримку сімей у складних життєвих обставинах.
2. Дослідити роль технологій у поліпшенні доступу сімей до соціальних послуг та програм.
3. Визначити проблеми та прогалини в сучасних системах соціального забезпечення сімей в складних життєвих обставинах.
4. Запропонувати рекомендації щодо вдосконалення технологій соціального забезпечення для підтримки цих сімей.

Методи дослідження: теоретико-практичний аналіз літературних джерел з досліджуваної проблеми, порівняльно-правовий метод, метод системного аналізу.

Практичне значення одержаних результатів. Отримані результати дослідження та розроблені рекомендації можуть бути використані для вдосконалення системи соціального захисту сімей у складних життєвих обставинах. Це сприятиме поліпшенню доступності, ефективності та якості соціального забезпечення для цільової аудиторії. Дослідження також допоможе підвищити свідомість суспільства про важливість соціальної підтримки для сімей у важких життєвих обставинах, що в свою чергу може сприяти формуванню більш ефективних стратегій допомоги та забезпеченню більш справедливого та інклюзивного суспільства. Результати дослідження можуть бути використані як основа для подальших реформ у сфері соціального захисту, спрямованих на поліпшення якості життя сімей та створення сприятливих умов для їхнього розвитку і самореалізації.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дипломної роботи бакалавра були апробовані на Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми соціальної роботи: досвід і перспективи» (11 квітня 2024 р., м. Кам'янець-Подільський) та науковій конференції студентів та магістрантів за підсумками НДР у 2023 р.

Публікації. За результатами проведеного дослідження опубліковано статтю у співавторстві з науковим керівником у збірнику наукових праць (Мельник Ж. В., Никонюк М. В. Впровадження цифрових інструментів у забезпеченні доступу до соціальних послуг сімей, які перебувають у СЖО / Ж. В. Мельник, М. В. Никонюк // *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Серія: соціально-педагогічна / За ред. Л. П. Мельник, Т. Л. Опалюк. Вип. 39. Кам'янець-Подільський : Видавець Ковальчук О. В., 2024. С. 108 – 113.

Структура дипломної роботи. Дипломна робота бакалавра складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменувань). Основний зміст викладено на 54 сторінках тексту. Загальний обсяг – 59 сторінки.

ВИСНОВКИ

Висновок дипломної роботи бакалавра першого та другого розділів надзвичайно важливий у встановленні та аналізі ролі соціального забезпечення та впливу інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) на цю сферу технологій соціального забезпечення у реальному житті.

У першому розділі досліджується роль соціального забезпечення у суспільстві, його спрямування на матеріальне забезпечення та соціальний захист громадян у разі соціальних ризиків. зазначено, що система соціального захисту включає різноманітні заходи, які надаються для підтримки життєдіяльності та покращення якості життя громадян. подолання складних життєвих обставин в сім'ях вимагає комплексного підходу та використання різноманітних методів допомоги, сприяння розвитку самопомоги та самостійності, а також співпрацю з різними зацікавленими сторонами. важливо забезпечити доступ до ресурсів та послуг для ефективного подолання складних обставин та постійно моніторити та оцінювати результати наданої допомоги.

У другому розділі досліджується вплив інформаційно-комунікаційних технологій (ікт) на сферу соціального забезпечення. Зазначено, що використання ІКТ у цій сфері сприяє підвищенню доступності до послуг, покращенню їхньої якості та ефективності, а також підвищенню активності сімей у процесі прийняття рішень. Однак існують виклики, такі як нерівномірний доступ до технологій та проблеми з конфіденційністю даних. Висновок роботи підкреслює важливість комплексного підходу до використання ІКТ у соціальному забезпеченні з метою забезпечення доступності, безпеки та ефективності послуг для всіх користувачів.

У третьому розділі досліджується роль технологій у наданні допомоги сім'ям, що постраждали від війни внаслідок вторгнення Росії в Україну. Зазначено, що використання онлайн-платформ, мобільних додатків та інших технологічних рішень сприяє ефективнішій реєстрації та верифікації

потерпілих, а також оперативній наданні допомоги. Електронні системи переказу грошей спрощують отримання фінансової підтримки, а інформаційні технології допомагають у розповсюдженні інформації та забезпечують зв'язок з постраждалими. Висновок роботи підкреслює важливість усвідомлення викликів, пов'язаних з цифровою нерівністю та кібербезпекою, та необхідність забезпечення доступності технологій для всіх користувачів.

Таким чином, розвиток технологій у сфері соціального забезпечення має великий потенціал для покращення якості життя громадян. Однак необхідно уважно враховувати переваги і виклики, які вони несуть, і приймати комплексні заходи для забезпечення їхнього успішного впровадження та використання. Забезпечуючи правильну стратегію використання технологій у соціальному забезпеченні, можна досягти значного покращення в якості життя та соціальному благополуччі населення.

На завершення, важливо підкреслити, що соціальне забезпечення та інформаційно-комунікаційні технології є важливими складовими сучасного суспільства, особливо в умовах зростаючих викликів та кризових ситуацій. Подолання соціальних проблем, забезпечення гідного життя та захист прав людини вимагають поєднання зусиль держави, громадськості та приватного сектору.

Крім того, важливо постійно вдосконалювати систему соціального забезпечення та використання ІКТ у ній шляхом впровадження новітніх технологій та методів. Це дозволить підвищити ефективність та доступність послуг для всіх громадян, зменшити бюрократичні перешкоди та забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

Також важливо наголосити на потребі постійного моніторингу та оцінки впливу використання технологій у соціальному забезпеченні на суспільство та окремих груп населення. Це дозволить вчасно виявляти проблеми та недоліки в системі та реагувати на них шляхом вдосконалення політики та практик.

Необхідно також забезпечити високий рівень кібербезпеки та захисту особистих даних у сфері соціального забезпечення, оскільки вони містять важливу та конфіденційну інформацію про громадян. Це допоможе уникнути можливих кібератак та зловживань з боку злоумисників та зберегти довіру до системи.

У підсумку, вдосконалення соціального забезпечення та використання інформаційно-комунікаційних технологій у ньому – це постійний процес, який потребує спільних зусиль усіх суб'єктів суспільства з метою забезпечення соціальної справедливості, рівності та благополуччя всіх громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бойко М. М. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: автореф. дис. ... д-ра соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 22 с.
2. Вакуленко О. В. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук. Київ, 2021. 215 с.
3. Гриценко Т. С., Бойко Н. М. Соціальна робота з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: теорія і практика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 308 с.
4. Денисюк О. М. Технології соціально-педагогічної роботи з сім'ями, які опинились у складних життєвих обставинах : навч. посіб. Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. 176 с.
5. Зайцева О. В. Теоретичні основи соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах : монографія. Київ: "Літера ЛТД", 2021. 187 с.
6. Ковальчук О. В. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 201 с.
7. Кривко, Н. М. Сучасні технології соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: монографія. Херсон : Видавничий центр "Гельветика", 2020. 144 с.
8. Макаренко Л. М. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах : дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 189 с.
9. Петков В. М. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах : дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 217 с.

10. Філоненко О. С. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах : дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 214 с.
11. Абрамович С. Д. Теоретичні та методичні основи соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах : дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Чернівці, 2020. 198 с.
12. Бабенко О. В. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 176 с.
13. Бондар О. М. Технології соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: навч. посіб. Суми: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, 2020. 124 с.
14. Войтенко О. В. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 215 с.
15. Гвоздик Н. В. Теоретичні основи соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: монографія. Луцьк, 2020. 172 с.
16. Гуцало Л. В. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 189 с.
17. Дмитрук О. М. Технології соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: навч. посіб. Київ, 2020. 154 с.
18. Загороднюк О. В. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 201 с.

- 19.Калініченко О. О. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 184 с.
- 20.Кириченко О. В. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 197 с.
- 21.Коваль О. М. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 207 с.
- 22.Коник О. В. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 184 с.
- 23.Кузьменко О. О. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 176 с.
- 24.Лисиця О. М. Теоретичні основи соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: монографія. Київ, 2021. 220 с.
- 25.Мазур Л. М. Технології соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: навч. посіб. Київ: "Академія", 2020. 142 с.
- 26.Мельник О. В. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 198 с.
- 27.Омельченко О. М. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2020. 192 с.
- 28.Петренко О. В. Теоретико-методологічні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 205 с.

29. Пономаренко О. О. Технології соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: навч. посіб. Київ: "Академія", 2020. 160 с.
30. Сидоренко О. В. Теоретичні та методичні засади соціальної роботи з сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах: дис. ... канд. соц. наук: 22.00.03. Київ, 2021. 210 с.
31. Шульга О. А., Дмитрук О. В. «Вплив цифрових технологій на життя сімей з дітьми, які постраждали від воєнних дій» // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Педагогічні науки. Херсон, 2022. № 34. С. 104-111.
32. Кулик О. М. «Соціальні мережі як ресурс підтримки для сімей ВПО, які пережили втрату дитини» // Вісник Національного університету «Києво-Могилянська академія». Київ, 2022. № 2. С. 147-155.
33. Мороз Н. В., Скрипник О. І. «Використання телемедицини в підтримці сімей ВПО з дітьми з інвалідністю» // Збірник наукових праць «Актуальні проблеми педіатрії, акушерства та гінекології». 2022. № 2 (54). С. 123-128.
34. Pew Research Center. (2022, November 10). Internet Use in Ukraine.
35. Фонд Сполучених Штатів для України. (2022, February 24). Опитування українців про цифрові технології.
36. Світовий банк. (2023, March 15). Цифрові технології для інклюзивного та стійкого розвитку.
37. Ковальчук Т. В. «Інформаційні технології як інструмент соціальної підтримки сімей ВПО з низьким доходом» // Соціальна робота: теорія та практика. 2022. № 3. С. 14-20.
38. Бойко О. С. «Роль онлайн-платформ у підтримці сімей ВПО, які постраждали від воєнних дій» // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Ужгород, 2022. № 40 (2). С. 20-25.

- 39.Яковенко І. В. «Освітні онлайн-ресурси для дітей ВПО під час карантину: можливості та виклики» // Педагогіка і психологія професійної освіти. -2022. № 68. С. 102-110.
- 40.Губко О. В. «Психологічна підтримка сімей ВПО з дітьми в умовах воєнного стану: роль психологів» // Психологія: теорія та практика. 2022. № 4. С. 13-20.
- 41.Гелетей Ю. В. «Роль технологій у відновленні життєдіяльності сімей ВПО після війни» // Економіка України. 2022. № 12. С. 3-12.
- 42.Щербань Л. М. «Інноваційні технології у соціальній роботі з сім'ями ВПО, які опинилися в складних життєвих обставинах» // Соціальна робота: теорія та практика. 2022. № 2. С. 5-10.
- 43.Козаченко О. М. «Правові аспекти використання штучного інтелекту в соціальній сфері для підтримки сімей ВПО» // Вісник Національної академії правових наук України. 2022. № 4. С. 45-52.
44. Гірник О. О. Соціальне обслуговування за законодавством України : дис. ... канд. юрид. наук. 25.00.02. Київ, 2014. 193 с.
45. Про соціальні послуги : Закон України від 17.01.2019 р. № 2671-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19> (дата звернення 02.05.2023).
- 46.Мельник Ж. В. Визначення поняття«інноваційні технології», їх види та функції у роботі фахівця соціальної сфери / Ж. В. Мельник // *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка* / заред. Л. П. Мельник, В. І. Співака. Вип. XXXI. Серія: соціально-педагогічна. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2018. С. 165 – 174.
47. Офіційний сайт міністерства соціальної політики України, URL: <https://www.msp.gov.ua>(дата звернення 01.05.2023)
48. Рунова Н. О. Правове регулювання соціального обслуговування в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Луганськ, 2011. 23 с.

49. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії :
Закон України від 05.10.2000 р. № 48. URL :
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text>(дата звернення
01.05.2023).